

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M. de Kogel	Datum	18 maart 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 62647	Kenmerk	8562110
E-mail	r.de.kogel@utrecht.nl	Onderwerp	Evaluatie accommodatiebeleid buurtcentra
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Welzijn

Geachte leden van de Raad,

Met deze brief informeren we u over de uitkomsten van het onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren naar de effecten van ons beleid gericht op buurtcentra. Ook geven we aan hoe we om willen gaan met de aanbevelingen uit het onderzoek.

Aanleiding en focus

De toenmalig wethouder Welzijn heeft in 2014 toegezegd om het beleid, gericht op buurtcentra, in 2019 te evalueren. Deze toezegging is gedaan bij de vaststelling van de nota verhuurtarieven buurtcentra in november 2014 en in de [commissiebrief Evaluatie tarieven en faciliteiten welzijnsaccommodaties](#) van 29 november 2016.

Met de nieuwe tarieven wilde het College sturen op het maximaal faciliteren van activiteiten vanuit vrijwillige inzet, voor en door bewoners zelf. De nieuwe tarieven ondersteunen daarmee het met de invoering van Vernieuwend Welzijn ingezette beleid om bewoners zoveel mogelijk in staat te stellen om zelf activiteiten te organiseren, in plaats van het financieren van een aanbod aan activiteiten door betaalde krachten. Daartoe werd een nul-tarief ingevoerd voor activiteiten die volledig vanuit vrijwillige inzet georganiseerd worden. Deze zienswijze sluit aan op de huidige inrichting van de Sociale Basis waarbij buurtcentra een belangrijke rol vervullen als basisvoorziening voor bewoners en maatschappelijke initiatieven. Daarnaast moest de nieuwe tariefstructuur leiden tot meer eenduidigheid in het vaststellen van het verhuurtarief.

Tijdens een collegebijeenkomst met de gemeenteraad is op 7 februari 2019 gezamenlijk de uitvraag voor de evaluatie accommodatiebeleid verkend en zijn de onderwerpen van het onderzoek besproken.

De volgende vragen stonden centraal in het onderzoek:

- Wat zijn de effecten van de beleidswijzigingen van de afgelopen jaren?
- Hoe is de gebruikersbeleving van de Utrechtse buurtcentra?

Burgemeester en wethouders

Datum 18 maart 2021
Ons kenmerk 8562110

- Wat is de ervaren maatschappelijke waarde en in hoeverre dragen buurtcentra bij aan de doelstellingen van het welzijnsbeleid?
- In hoeverre verloopt de sturing en organisatie van de Utrechtse buurtcentra naar behoren, zowel op gemeentelijk als locatieniveau?
- In hoeverre en op welke manier kunnen bovenstaande onderzoeksvragen met behulp van een eenvoudige evaluatietool periodiek door buurtcentra worden beantwoord?

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd door het onafhankelijke bureau Labyrinth uit Utrecht. Labyrinth heeft op een participatieve wijze invulling gegeven aan het onderzoek. Met input vanuit gebruikers, beheerders en vrijwilligers is een vragenlijst opgesteld die breed zowel online als off-line is uitgezet; het laatste onder andere door face-to-face (groeps-)interviews in de buurtcentra. In totaal hebben ongeveer 4000 gebruikers en niet gebruikers en professionals deelgenomen aan het onderzoek. In de buurtcentra konden gebruikers ook aan de hand van foto's aangeven wat het centrum voor hen betekent, om zo zicht te krijgen op de maatschappelijke impact. De uitkomsten zijn vervolgens interactief in workshops besproken en geduid door een vertegenwoordiging van bezoekers, vrijwilligers en beheerders. Op deze manier is de ervaring van de gebruikers en bewoners over buurtcentra in medebeheer (buurtcentra waar de sociaal makelorganisatie DOCK verantwoordelijk is voor het sociaal beheer en de gemeente voor het technisch beheer) en/of buurtcentra in zelfbeheer meegenomen in de evaluatie.

Labyrinth heeft daarnaast voor haar literatuurstudie kennisgenomen van de nota's Vernieuwend Welzijn 2011, welzijnsaccommodaties in zelfbeheer 2014, de nota Verhuurtarieven buurtcentra 2014, Maatschappelijk initiatief onderdak in buurtcentrum van de toekomst 2015 en overige literatuur wanneer dit relevant was voor het onderzoek.

Het onderzoek heeft door de coronamaatregelen vertraging opgelopen. De enquêtes zijn voor de corona uitbraak afgenomen. De bijeenkomsten vonden deels na de 1e lockdown plaats, waardoor de vertraging is ontstaan. Tijdens deze workshops konden deelnemers zowel fysiek als online meedoen.

Conclusies en aanbevelingen

Labyrinth concludeert dat er vooralsnog geen grote beleidswijzigingen nodig zijn in het welzijnsaccommodatiebeleid. Uit het onderzoek blijkt dat het huidige beleid gericht op buurtcentra van de gemeente succesvol en grotendeels effectief is. De bezettingsgraad van de buurtcentra is vanaf 2012 gestegen van 25 uur gemiddeld naar 42 uur gemiddeld over 2019. De tevredenheid over beschikbare ruimte voor bewonersinitiatieven is in de afgelopen jaren gestegen van 35% naar 40%. Dit is mede te danken aan een succesvolle uitvoering van het beleid door professionals van DOCK, technisch beheerders en de organisaties van de buurtcentra in zelfbeheer.

Hoewel de bezetting van de buurtcentra overwegend goed en in sommige buurthuizen zelfs erg hoog was voor de Covid-19 Pandemie, zien de onderzoekers wel mogelijkheden om het bereik in de toekomst te vergroten wanneer de pandemie voorbij is. Uit het onderzoek blijkt dat veel bewoners niet bekend zijn met de buurtcentra, en dat sommige groepen zoals jongeren die vrijetijdsbesteding zoeken en hoger opgeleiden het buurtcentrum minder bezoeken.

Burgemeester en wethouders

Datum 18 maart 2021
Ons kenmerk 8562110

Uit het onderzoek komt naar voren dat de buurtcentra, zowel in zelfbeheer als in medebeheer, van grote betekenis zijn voor de inwoners van de buurt/wijk. Een aantal maatschappelijke waarden wordt veel genoemd:

- Het ontmoeten van anderen mensen is één van de belangrijkste redenen voor bezoekers om naar een buurtcentrum te gaan.
- Plezier en het opdoen van nieuwe kennis spelen een grote rol.
- Een deel van de respondenten geeft aan dat een buurtcentrum positieve invloed heeft op zowel de psychische als fysieke gezondheid van de bezoekers.
- Ook wijkbewoners die geen buurtcentrum bezoeken, zien de waarde van buurtcentra in. Zij hebben er nu geen behoefte aan of geen tijd voor, maar zien wel de meerwaarde voor andere bewoners of voor zichzelf in de toekomst.

Het onderzoek laat ook zien dat buurtcentra waarde hebben voor de sociale samenhang in de wijk; een belangrijke doelstelling van het welzijnsbeleid. Deze waarde ontstaat doordat met name ouderen, maar - zij het in mindere mate - ook jongeren, tijdens hun bezoek aan het buurtcentrum veel medebewoners ontmoeten. Door met de buurt samen te komen en elkaar te leren kennen, ontstaat er meer begrip voor elkaar. Uiteindelijk zorgt dit volgens de bezoekers voor een veilige en prettige buurt voor iedereen.

Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de organisatiestructuur van de buurtcentra. De buurtcentra in medebeheer hebben het zogeheten driehoeksoverleg waaraan per buurtcentrum de sociaal beheerder, de technisch beheerder en gebruikers deelnemen. Dit wordt overwegend goed gewaardeerd, maar is ook nog te verbeteren. Bij de buurtcentra in zelfbeheer ligt de organisatie geheel in handen van bewoners. Dit vraagt veel van de vrijwilligers en uit het onderzoek komt de behoefte aan meer ondersteuning naar voren, bijvoorbeeld bij het opdoen van de benodigde kennis om de organisatie goed neer te zetten.

Uit het onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de bezoekers en vrijwilligers zich betrokken voelt bij het buurthuis. Dit uit zich naast het bezoek van activiteit in een actieve rol en bijdrage in de organisatie van het buurtcentrum.

Deze uitkomsten geven zoals gezegd geen aanleiding tot beleidswijziging, maar uit het onderzoek komt wel naar voren dat er verbetering mogelijk en wenselijk is in de uitvoering. De onderzoekers doen daartoe de volgende aanbevelingen:

- A. Zorg voor een groter en breder bereik door je nog meer te richten op alle inwoners, ook bijvoorbeeld op jongeren en nieuwe bewoners.
- B. Communiceer daartoe meer en beter over de buurtcentra, wat daar mogelijk is en gebeurt, en neem als gemeente een centralere rol in de communicatie.
- C. Laat sociaal beheerders en sociaal makelaars nog meer contact in de buurt onderhouden.
- D. Maak de gemeentelijke verhuurwebsite en het verhuursysteem duidelijker en gebruiksvriendelijker.
- E. Geef de stem van de vrijwilliger een structurele plek in het driehoeksoverleg, het overleg per buurthuis tussen sociaal en technisch beheerders en gebruikers.
- F. Ga in gesprek met buurthuizen in zelfbeheer om te bezien wat aanvullend aan inhoudelijke ondersteuning nodig is.
- G. Ontwikkel samen met de eindgebruiker een gebruiksvriendelijk monitor-instrument dat ten goede komt aan de eindgebruiker, het sociaal en facilitair beheer en het accommodatiebeleid buurtcentra. Bepaal daartoe ook het gewenste imago van de buurthuizen/het buurthuis.

Burgemeester en wethouders

Datum 18 maart 2021
Ons kenmerk 8562110

Wat gaan we doen met de aanbevelingen

Wij herkennen ons grotendeels in de conclusies van het onderzoek en we denken dat de aanbevelingen ertoe kunnen leiden dat de maatschappelijke impact van de buurtcentra nog groter kan worden. We zullen uitvoering geven aan de aanbevelingen binnen de huidige beleidsmatige en financiële kaders. Deels nemen we daarin als gemeente zelf een rol, waar het gaat om het bekend maken van de buurtcentra in het algemeen, het verbeteren van de verhuurwebsite en het verhuursysteem en het overleg met de buurtcentra in zelfbeheer. Deels vragen we de sociaal makel organisatie Dock om invulling te geven aan de aanbevelingen, waar het gaat om het verder verdiepen en verbreden van de contacten in de wijk, het communiceren per buurtcentrum over wat daar al gebeurt en kan gebeuren, en het laten vertegenwoordigen van de stem van de vrijwilliger in het driehoeksoverleg. De ontwikkeling van een gebruiksvriendelijk monitoringinstrument zullen we oppakken samen met Dock, Dwarsverband, de gebruikers en waar nodig met de hulp van expertise van buiten. Hetzelfde monitoringinstrument willen we ook benutten om trends te signaleren in het gebruik en in de ontwikkeling van de vraag, om die vervolgens te vertalen naar wat er nodig is voor nieuwe en bestaande voorzieningen.

Indexering Tarieven

Bij de vaststelling van de tarievenstructuur in 2014 is niet het voorstel gedaan om de tarieven voor de eindgebruikers jaarlijks te indexeren. Om een mogelijk tekort op termijn in de beheer - en exploitatiebegroting van de buurtcentra te voorkomen, hebben wij besloten de verhuurtarieven van de eindgebruikers vanaf 2022 jaarlijks te indexeren. Daarmee trekken we de systematiek voor buurtcentra ook gelijk aan die van de gemeentelijke sportaccommodaties.

Toekomst

Om voldoende te kunnen anticiperen op de groei van de stad ontwikkelen we een meerjarig perspectief op buurtcentra. We betrekken daarbij de prognose van de bevolkingsgroei en de invloed op de vraag van maatschappelijke ontwikkelingen zoals langer thuis wonen.

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,